

Cordun.

Dacă originea numelui *Bucovina* (*bucovină* = făgei) însuși e în afară de orice controversă (v. în special I. Nistor, *Originea numelui Bucovina*, în rev. „Flacăra“ din 24 Ianuarie 1915, p. 102 sqq.¹), sinonimul său, *Cordun*, nu se bucură încă de acest privilegiu: A. Scriban (în „Arhiva“ din Iași) și G. Pascu (în „Archivum Romanicum“, VI [1922], p. 220) preferă identificării cu *cordun* = cordon militar (sanitar, grăniceresc) derivarea dintr'un *koroda*, de la *codru* (*codrun).

Față cu acestea, e necesar să trimitem la cele arătate de noi în DR., I, p. 215 și'n Anuariul Inst. de Ist. Naț. din Cluj, I, p. 303, n. 2; iar, dacă locurile citate acolo nu sânt de ajuns, să adăugim din N. Iorga, *Doc. familiei Callimachi*, II, pasajul dintr'o scrisoare moldovenească de la 1782, în care se vorbește de „Suclav[a], în *Cordon*“ (p. 204), și acela, dintr'un raport diplomatic francez din 1795, în care e vorba, expres, de „la surveillance des officiers du *Cordon*“ (p. 505): *sapienti sat!*².

V. Bogrea.

Originea pol. multan.

Cercetătorii noștri șovăesc în privința originii termenului pol. și ceh pentru „Moldovean“, afirmând adesea că el ar reflecta pe rom. *muntean*, „Român din Muntenia, Valah“, generalizat, extins și asupra Moldovenilor (v. Candrea-Densusianu, *Dicț. et.*, supt *munte*; Arhiva-Iași, 1923, p. 374).

Că „Polonii și Rușii numesc pe Moldoveni: Valahi (*Volo-chos*) adecă Italieni, iar pe Valahi: Munteni (*Montanenses*)“, spune lămurit Cantemir (*Descriptio Moldaviae*, I, 1); iar documentele slave vorbesc, precum se știe (v. I. Bogdan, *Doc. lui Stefan cel Mare*, II, 596), de Moldova, ca de „Voloscaia Zemlia“ (cf. *Țara Românească*), și de Moldoveni, ca de „Volo-hove“ (pl. lui *Voloșin*³).

¹ V. și numeroasa familie toponimică (*Bucov*, *Bucovăț*, *Bucovel*, *Bucoveni*, *Bucovicior*, *Bucovina*) din Marele Dicț. Geogr., dar, mai ales, cf. acest pasaj dintr'o hotarnică mehedinteană de la 1699, unde, lângă numele original românesc, apare traducerea slavă: „am pus piatră . . . alături cu padina *Făgețelului*, despre *Bocovicior*“ (*Arhivele Olteniei*, III [1924], p. 42).

² Pentru apelativul românesc însuși, cf. și turc. *qordoun*, din fr. *cordun*, „chaîne de montre“ (Barbier, II 508).

³ Cf. și *moldovlahijskij*, „moldovenesc“, față de *munteniskij*, „muntenesc“ (*ibid.*, p. 500).

Dar aceasta nu prejudecă întru nimic chestiunea derivării etimologice.

Miklosich (*Et. Wb. d. sl. Spr.*, p. 204) explică pe pol. *multanka*, „Rohrpfefe“, ca „aus der Moldau (*multany*) stammend“, și, că această „moldauische Hirtenflöte“ (Brükner), întocmai ca și pol. *multanki*, „eine Art Säbel“ (v. Wędkiewicz, în *Mitteilungen des Rum. Instituts* din Viena, I, p. 265), reflectă pe moldovan (*moldvan, *moldan, *muldan), iar nu pe *muntean* (din care, rus. dial. *muntean*, „Gebirgsbewohner“, consemnat la Miklosich, l. c.), se vădește, în chipul cel mai neîndoios, prin corespondentul slovac *moldanky*, „bucium“ (citată și la Șăineanu, *Istoria filologiei române*, p. 220).

Am crezut necesară această punere la punct a unei erori, care nu se mulțamește cu meritul de a fi făcut, odinioară, pe răposatul păr. Marian (*Portretul lui Miron Costin*, p. 35), să dăruiască pe Miron Costin „Muntenilor“, fiindcă interpretase ca *Muntean* pe *Multan* din legenda polonă a medaliei comemorative pentru vizita „logofătului Miron din Moldova“ (*logofeta Mirona z Multan*) la Cracovia¹.

V. Bogrea

Din sinonimica lui „Drac“: Chiorchiojilă.

Intre diferite alte nume pentru ‘Drac’, cele mai multe neatestatate aiurea (*Bulicheriu*, *Cotilici*, *Desachi*, *Dodielnicu*, *Fesache*, *Găvozditu*, *Goidilă*, *Hăndrea*, *Hanțu*, *Hanțutu*, *Moflea*, *Manghina*, *Polima*, *Paftaru*, *Sana*, etc.²), pe care le înșiră d. V Moisiu în manuscriptul înaintat pentru premiul Wright, — manuscript ce mi-a fost comunicat de d. Murgoci și Kirileanu, — îl găsim și pe acesta, explicat astfel: „Se crede că dracul e încrucișat și se uită pieziș, încrucișat, ca un om *chiorhuz*, *chiorcojat*“ (cf. moldoven. *a se închiorchioșă*, pe care Șăineanu, *Dicț. Univ.*⁴, îl scoate din *cocoș!*).

E, fără îndoială, turc. *keur gueuzlu*, „ingrat; surnom du diable“ (Barbier de Meynard, II, 657); propriu: „aux yeux borgnes, aveugle“ (cf. *ibid.*, II, 166, s. v. *cheïtan*, „diable“, unde se explică de ce „les Turcs appellent le diable *keur*“, — cum îl numesc,

¹ Să amintim, cu titlu de curiozitate, și „etimologia“ lui Costin însuși: *mult* sau *M-Oltean*!

² Pentru *naiba*, cf. și turc. *na-yab* [= *naïab!*], „introuvable“ (Barbier, II, 809). — *Urcoi*, și în „Comoara Satelor“, II (1924), 43, rimând cu „drăcoi“.